

Yhteiskuntatieteilijöiden julkaisukulttuuri on muuttumassa

MARIA FORSMAN

Helsingin yliopiston tutkimuksen ja jatkokoulutuksen vuosien 2005–2010 koskeva kansainvälinen arviointiraportti julkaistiin toukokuun alussa. Raportti luo kuvaa Helsingin yliopiston monitieteisestä tutkimusprofiilista. Se kertoo myös julkaisutoiminnan monipuolisuudesta ja tieteenalojen erilaisista julkaisukulttuureista.

Helsingin yliopiston TUHAT-tutkimustietojärjestelmään 12.4.2011 mennessä ilmoitettujen tietojen mukaan yliopiston tutkijat ja asiantuntijat kirjoittivat vuosina 2005–2010 yhteensä 67 465 julkaisua, joista 25 327 (38 %) oli vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita. Toiseksi yleisin julkaisumuoto oli vertaisarvioitua artikkelit kirjoissa, joita oli 11 366 (17 %). Suunnilleen yhtä paljon eli 10 prosenttia julkaistiin yleistajuisia artikkeleita aikakaus- tai sanomalehdissä (6 896) ja ei-vertaisarvioituja artikkeleita tieteellisissä aikakauslehdissä (6 749). Loput 25 prosenttia oli muita julkaisumuotoja (kirjoja, konferenssiartikkeleita jne.).

Vertaisarvioitua tieteelliset artikkelit ovat tyypillisiä lääketieteen ja luonnontieteiden alalla. Kaikista Helsingin yliopiston tutkijoiden vertaisar-

vioiduista lehtiartikkeleista 40 prosenttia on lääketieteellisen tiedekunnan ja 15 prosenttia luonnontieteellisen tiedekunnan tutkijoiden kirjoittamia. Yhteiskuntatieteilijöiden osuus on 5 prosenttia. Humanistisen alan tutkijat julkaisevat edelleen eniten vertaisarvioituja artikkeleita kirjoissa (3543 eli 31 % kaikista), mutta yhteiskuntatieteilijät ovat toisena (1442 eli 13 %).

Yhteiskuntatieteilijöiden julkaisemisen tavat ovat muuttuneet viime vuosina. Vuonna 2005 valtiotieteellisen tiedekunnan tutkijoilta ilmestyi 957 julkaisua, joista vertaisarvioituja artikkeleita kirjoissa oli määrällisesti eniten eli 241 (25 %). Vertaisarvioituja artikkeleita lehdissä oli 198 (21 %) ja yleistajuisia artikkeleita lehdissä 128 (13 %). Käännepähtäminen tapahtui vuonna 2008, jolloin valtiotieteellisen tiedekunnan tutkijoiden kirjoittamia vertaisarvioituja artikkeleita ilmestyi sekä lehdissä että kirjoissa yhtä paljon (205) eli 20 prosenttia kaikista valtiotieteellisen tiedekunnan tutkijoiden julkaisuista (1021). Saman verran oli myös yhteiskunnallista vaikuttamista kuvastavia yleistajuisia artikkeleita lehdissä (206). Mui-

ta julkaisutyyppiä oli 40 prosenttia kaikista. Tämän jälkeen vertaisarvioitujen lehtiartikkelien määrä alkoi kasvaa ja kirja-artikkelien ja yleistajuisien artikkelien laskea: vuonna 2010 lehtiartikkeleita oli 222 (23 %), kun kirja-artikkeleita oli 167 (18 %) ja yleistajuisia lehtiartikkeleita 144 (15 %).

Mutta missä lehdissä parhaita tutkimusartikkeleita julkaistaan? Vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita ilmestyi vuosina 2005–2010 eniten lääketieteellisissä lehdissä. Yhteiskuntatieteellisistä lehdistä vain Yhteiskuntapolitiikka sijoittuu niiden TOP 20 -lehtien joukkoon, joissa on näinä vuosina julkaistu eniten vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita (70). Näistä 50 on valtiotieteellisen tiedekunnan tutkijoiden, 10 luonnontieteellisen, 4 humanistisen, 2 käyttäytymistieteellisen, 2 teologisen tiedekunnan ja 2 Svenska social- och kommunalhögskolanin tutkijoiden kirjoittamia. Muita kotimaisia tieteellisiä aikakauslehtiä tällä listalla ovat Duodecim (229), Suomen lääkärilehti (205), Teologinen aikakauskirja (120), Lakimies (94) ja Suomen hammaslääkärilehti (69). Vertaisarvioitua tieteelliset artikkelit ovat

hajonneet 5679 lehteen, ja näistä noin puolessa eli 2800:ssa on ilmestynyt vain yksi vertaisarvioitu Helsingin yliopiston tutkijan kirjoittama artikkeli. 20 kärkilehdessä on julkaistu 2279 artikkelia.

Yhteiskuntatieteilijöiden julkaisukulttuuri näyttäisi olevan muuttumassa. Yksittäisten monografioiden, toimitettujen kirjojen ja kirja-artikkelien rinnalla ja sijaan kirjoitetaan yhä useammin vertaisarvioituja artik-

keleita tieteellisiin, usein kansainvälisiin lehtiin. Yhteiskunnallista vuorovaikutusta kuvaavien yleistajuisten artikkelien määrä on kääntynyt laskuun. On mahdollista, että tätä suuntausta vahvistaa muun muassa yliopistojen uusi rahoitusmalli, jossa arvostetaan ja siten myös kannustetaan julkaisemaan opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuluokituksen A1-tyyppiin kuuluvia eli vertaisarvioituja ar-

tikkeleitä tieteellisissä lehdissä.

KIRJALLISUUS

Saari, Seppo & Moilanen, Antti (eds.): International evaluation of research and doctoral training at the University of Helsinki 2005–2010. University of Helsinki. Administrative publications 81. Evaluations. Helsinki, 2012.

TUHAT-tutkimustietojärjestelmä. Helsingin yliopisto (Excel-datta ladattu 12.4.2011)

YP:n toimitussihteeri vaihtuu

YP:n toimitussihteeri vaihtuu Neljä vuotta YP:n toimitussihteerinä ollut Katri Kleemola siirtyy THL:n sisällä kohti uusia haasteita, ja toimitussihteerin manttelin ottaa Tuukka Lahti. Tuukka on työskennellyt pitkään THL:ssä ja sen edeltäjissä. Viime vuosina hän on

toiminut THL:n tietokirjojen ja oppaiden kustannustoimittajana. Tätä ennen Tuukka työskenteli tutkijana työttömyyteen liittyvissä hankkeissa. Koulutukseltaan hän on valtiotieteiliden maisteri, pääaineenaan sosiaalipolitiikka.